

**СТРАТЕГІЯ ТА МЕХАНІЗМИ ПРИСКОРЕНОГО
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ**

30 жовтня, 2014
Вінниця, Україна

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
UNIWERSYTET MIKOLAJA KOPERNIKA W TORUNIU (ПОЛЬЩА)

**СТРАТЕГІЯ ТА МЕХАНІЗМИ ПРИСКОРЕНОГО
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ**

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

29 – 30 жовтня 2014 р.,
м. Вінниця

Дніпропетровськ
НГУ
2014

УДК 330.341.1 (477) (063)
ББК 65.013 (4 Укр) я 43

С 83

Редаційна колегія:

*д-р екон. наук, проф. С.В. Коляденко;
д-р екон. наук, доц. М.С. Пашкевич,
д-р екон. наук, доц. В.М. Шатова;
канд. геог. наук, доц. Т.В. Герасименко;
канд. екон. наук, доц. Д.В. Кабаченко;
канд. екон. наук, доц. Ю.С. Папіж;
канд. екон. наук, доц. О.В. Усатенко.*

Стратегія та механізми прискореного інноваційного розвитку економіки України на засадах соціально-екологічної відповідальності: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 29 – 30 жовт. 2014 р., м. Вінниця / ред. кол. : С.В. Коляденко [та ін.]; М-во освіти і науки України. Наш. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2014. – 135 с.

ISBN 978-966-350-511-4

Викладено тези доповідей учасників міжнародної наукової-практичної конференції «Стратегія та механізми прискореного інноваційного розвитку економіки України на засадах соціально-екологічної відповідальності», яка відбулася 29 – 30 жовтня 2014 р., у місті Вінниця.

УДК 330.341.1 (477) (063)
ББК 65.013 (4 Укр) я 43

© ДВНЗ «Національний гірничий
університет», 2014

ISBN 978-966-350-511-4

ЗМІСТ

<u>СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»</u>	
ВЕРТЕЛЄВА О.В. ЕКОНОМІЧНИ ЦИКЛИ ТА СТИЙКІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	7
СВІТУШЕНКО В.А. ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	10
<u>СЕКЦІЯ «МЕНЕДЖМЕНТ»</u>	
ВАРЯНИЧЕНКО О.В., КОЛОМІЄЦЬ А.В. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЛОВОГО ПАРТНЕРСТВА ПІДПРИЄМСТВА – СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	14
ПАПІЖ Ю.С., ГУЧМАЗОВ Р.А. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ЯК СКЛАДОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	17
<u>СЕКЦІЯ «РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА»</u>	
КОЛЯДЕНКО С.В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ АПК.....	20
ПАШКЕВИЧ М.С., ЛИСУНЕЦЬ К.П. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: СТАРОПРОМИСЛОВІ РЕГІОНИ ТА НОВІ ТОЧКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОСТУ.....	24
ГАРАЩЕНКО Т.В. ГЕОІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРОЛАНДШАФТНОГО ПРОЄКТУВАННЯ НА РІВНІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	26
ГОШОВСЬКА А.В. ПІДПРИЄМНИЦЬКА АКТИВНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК ФАКТОР ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	29
ГУСАК В.Г. ВЗАЄМОВПЛИВ ТРАНСТОРІЙ РОЗВИТКУ БАЗОВИХ КЛАСТЕРІВ ТА ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ.....	32
КАМІНСЬКА О.В. НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ КЛАСТЕРІВ В ПРОМИСЛОВОСТІ.....	35
ПРУСТОВАР В.В. СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ.....	37

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ АПК

*Коваленко С.В., д.е.н., проф., завідувач кафедри економічної кібернетики,
ВНАУ, м. Вінниця, Україна*

В умовах ускладнення економічних відносин в Україні в силу різних причин економічного та соціального значення організаційно-економічний механізм управління регіональним АПК набуває нового змісту та включає найважливіші положення, які визначають його зміст і форму, пріоритети побудови і функціонування, систему складових елементів.

Підхід до організації управління АПК регіону полягає у створенні такої системи, яка б виходила з наступного: перехід аграрної економіки до ринкових відносин; пріоритет інтересів колективу працівників і кожної людини зокрема; забезпечення діяльності сільськогосподарських товаровиробників на принципах економічної самостійності, господарського розрахунку, приватизації власності; чітке розмежування функцій державного і господарського управління АПК; демократизація управлінських структур.

З переходом до ринкової економіки взято курс на прискорення процесів організаційно-економічної консолідації АПК, державне і господарське керівництво ним, у першу чергу на низовому рівні, все більше зосереджується в єдиному управлінському органі – агропромислового об'єднаннях. Проте така практика себе не виправдала. Виявилось неможливим послнати в одному органі управління контролюючо-інспекційні функції органів державної влади і господарських функцій керівництва виробничою діяльністю сільськогосподарських та інших підприємств і організацій. Прийдеться рішення про розмежування таких функцій стосовно можливості ефективнішого виконання їх як державними, так і господарськими органами.

Особливість організації управління в АПК полягає також у чітко окресленій вертикалі побудови його органів. Вертикальна організація управління характерна для виробничих, так і невиробничих сфер. В АПК існують районні, обласні і регіональні органи управління.

В агропромислового виробництві така вертикаль охоплює всі без винятку

рівні адміністративно-територіального поділу. У суб'єктах регіону вона має вигляд трирівневої системи: підприємство – район – регіональний рівень стосовно господарського і державного управління.

Це умовне складну ієрархію в організації управління агропромисловим комплексом, коли більшість значених вертикальних ланок (за винятком найнижчої – підприємства і найвищої – загальнодержавного управління) перебувають під подвійним тиском – знизу і зверху. Характер і глибина впливу верхньої та нижньої ланок залежать від багатьох чинників: визначених в установленому порядку функцій, рівня влади стосовно підлеглої ланки, уміння остаточно відстоювати свої права. Залежно від того, які управлінські тенденції – позитивні чи негативні – переважають знизу і зверху, в якому взаємовідношенні вони перебувають, формуються характер, стиль, методи та ефективність роботи кожної вертикальної ланки управління. Але за будь-яких обставин управління АПК, в тому числі на регіональному рівні, має тенденцію до подальшого ускладнення.

Теоретично у зв'язку з курсом на настання більшої самостійності кожній ланці у вирішенні соціально-економічних питань розвитку така складність повинна послаблюватися. Насправді цього не відбувається. І не тільки тому, що ускладнення продовольчої ситуації робить управління агропромисловим комплексом складнішим за призначенням, формами, методами. Гелове, що органи управління кожної верхньої ланки з різних причин (вироблена роками звичка командувати, небажання передати вниз хоча б якісь повноваження тощо) у багатьох випадках не можуть, не хочуть або не вміють зосередитися лише на тих функціях, для виконання яких вони створені, та всіма можливими способами намагаються зберегти за собою право бути старшими. Це не тільки негативно впливає на підпорядковані управлінські ланки, але і в окремих випадках паралізує їх роботу. Тому спрощення управлінської вертикалі, зменшення її рівнів слід розглядати як найважливіший чинник підвищення ефективності управління.

Однією з особливостей організації управління в АПК, включаючи його регіональний рівень, також визнана недослітка функціональних аспектів управління, яка призводить до недостатнього відпрацювання функцій органів управління, їх структурних підрозділів і зайнятих тут керівників та фахівців. Це, в свою чергу, зумовлює принципово неправильний підхід до формування органів управління. Світова практика свідчить, що первинними в організації управління є функції, а решта – організаційно-структурна побудова органів і

апарату управління, його чисельність тощо – є похідними від них.

Для посилення ролі держави в регулюванні економічних процесів необхідне виділення АПК в єдиний об'єкт управління. Інші основними причинами слабкої керуваності економічними процесами в АПК є:

– відсторонення держави від функцій регулювання, особливо від впливу на міжгалузеві відносини та еквівалентність обміну між сільським господарством і промисловістю;

– неадекватність системи управління, що фактично склалася, вимогам ринкової економіки і регіональної специфіки;

– відсутність етапності в здійсненні перетворень в аграрному секторі, недооцінка соціальних чинників.

Можна виділити три вузлові проблеми створення ефективної системи державного управління АПК:

перша – визначення і чітке розмежування функцій державного управління на всіх рівнях, включаючи безпосередніх товаровиробників з урахуванням їх організаційно-правового статусу (державні підприємства, кооперативи, акціонерні товариства, селянські (фермерські) господарства);

друга – створення системи господарського управління переважно у вигляді асоціацій і галузевих союзів сільськогосподарських товаровиробників;

третья – раціональне послання всіх видів управління АПК: державного, господарського і місцевого.

Найважливіша передумова ефективного реалізації економічної функції управління в регіоні – це раціональна організація її здійснення на обласному і державному рівнях керівництва АПК, а також забезпечення ними можливостей для її повнішої реалізації в агропромислових формуваннях регіону.

Аналіз діючої системи управління АПК регіонів свідчить, що вона має такі основні недоліки:

– частково збереглися адміністративні методи управління, що значною мірою провокує виникнення суперечностей між органами та об'єктами управління (господарюючими суб'єктами ринку);

– система побудована на основі вже сформованих традиційних зв'язків між виробництвом, переробкою, реалізацією сільськогосподарської продукції;

– недостатнє використання економічних методів управління, абсолютна незацікавленість окремих ланок керівної системи в результатах кінцевої діяльності суб'єктів управління, і отримання доходів працівників апарату управління від отриманого ними прибутку;

– низька спрямованість на вивчення потреб ринку, мінливих смаків покупців, формування нових каналів реалізації продукції;

– у регіонах мало враховуються особливості, пов'язані з формуванням ринку нетрадиційних послуг, проведення незалежного аудиту, підготовки і передпідготовки кадрів.

На нашу думку, організація системи управління АПК регіонів повинна будуватися на базі виділення принципів, застосування кожного з них має спиратися на конкретну ситуацію, виробничу доцільність і необхідність.

Результати діяльності управлінських структур характеризуються такими параметрами: якістю, актуальністю, новизною, оперативністю рішень, що приймаються, комплексним підходом до вирішення великих і значущих питань, рівнем організованості та координуваної діяльності. Тільки валідна нормативно-законодавча база може створити реальні передумови і забезпечити результативність усієї сфери АПК. Потрібна державна програма, що є головною концепцією розвитку АПК на всіх його рівнях.

Васеконвалення управління агропромислового комплексу регіону можливе лише при вирішенні питань, що стосуються розвитку форм господарювання; стимулюванні працівників сільськогосподарських відділів і консультативних служб для підвищення їх продуктивності праці та ефективності виробництва; встановленні чітких взамовідносин між сільськогосподарськими товаровиробниками та органами управління АПК регіону.

Список літератури:

1. Колденко С.В. Агропромисловий комплекс України: проблеми і перспективи: Монографія. / С.В. Колденко. – Вінниця, 2008. – 420 с.
2. Прокопа І.В. Соціальні аспекти розвитку сільських територій. / І.В. Прокопа // Економіка АПК. – 2005. – № 11 (133). – С. 48-51.
3. Бистракова Ю.І. Особливості процесу системної організації регіонів в Україні / Ю.І. Бистракова // Продуктивні сили і регіональна економіка: зб. наук. пр. / НАН України; Рада по вивч. продукт. сил України. – К., 2006. – Ч. 1. – С. 35 – 41.
4. Басум В.В. Самборганізація в агропромислових регіональних кластерах / В.В. Басум // Економіка АПК. – 2009. – № 1. – С. 21 – 27.